

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
HISTÒRIA ECONÒMICA

Coordinació: JOVE MONTANYOLA, ANTONI

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	HISTÒRIA ECONÒMICA			
Codi	101302			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Administració i Direcció d'Empreses i Grau en Turisme	2	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Dret i Grau en Administració i Direcció d'Empreses	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Enginyeria Informàtica i Grau en Administració i Direcció d'Empreses	2	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
	Grau en Administració i Direcció d'Empreses	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2.4		3.6
	Nombre de grups	4		4
Coordinació	JOVE MONTANYOLA, ANTONI			
Departament/s	GEOGRAFIA, HISTÒRIA I HISTÒRIA DE L'ART			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	HP: 60 hores; HNP: 90 hores.			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
JOVE MONTANYOLA, ANTONI	antoni.jovemontanyola@udl.cat	12	
RAMON MOLINS, GABRIEL	gabriel.ramon@udl.cat	12	Dilluns i Dimarts 10:00 - 12:00 Despatx 2.14.3, Facultat de Lletres 19:00 - 20:00 Despatx 0.5, FDET

Informació complementària de l'assignatura

Anàlisi de la realitat econòmica des de la perspectiva històrica. Orígens de l'economia capitalista. Els processos d'industrialització. Les grans etapes del creixement econòmic contemporani. Desenvolupament, subdesenvolupament i globalització.

Advertiments d'ordre i convivència:

- 1- L'ús de la telefonia mòbil no és permès dins l'aula.
- 2- No es pot gravar o filmar cap activitat dins l'aula.

Sobre el plagi:

En cas de plagi, s'aplicarà el que estableix la "Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL:

https://www.udl.cat/export/sites/universitat-llleida/ca/udl/norma/.galleries/docs/Ordenacio_academica/Normativadavaluacio-i-qualif.-graus-i-masters-Acord-235-CG-21-7-2022.pdf

Objectius acadèmics de l'assignatura

Objectius

CB1, CB3, CB4, CB5 i CB6

- Habilitat de comentar, anotar o editar correctament textos i documents d'institucions actuals des d'una perspectiva històrica.
- Habilitat d'obtenir els continguts necessaris a partir de la consulta de llibres o bases de dades de qualitat, tant d'historiadors econòmics com d'institucions relacionades amb la vida econòmica i social.

CES5 Identificar i interpretar els factors econòmics, ambientals, polítics, sociològics i tecnològics en els àmbits local, nacional i internacional i la seva repercussió sobre les organitzacions.

- Capacitat per comprendre la complexitat de les relacions entre els aspectes econòmics i els no econòmics (socials, institucionals, ...)
- Coneixement dels processos històrics contemporanis i dels principals factors demogràfics, socio-

econòmics, polítics i culturals que els condicionen.

- Capacitat d'interpretar les transformacions econòmiques actuals en relació als canvis en les realitats socials, polítiques i institucionals.
- Coneixement de la història econòmica europea en una perspectiva comparada.

CEU 1 Correcció en l'expressió oral i escrita

- Habilitat per a estructurar una presentació escrita o oral en diversos formats possibles.

CEU 3 Domini de les TIC

- Utilització de l'excel per a la realització de càlculs bàsics i gràfics.

Competències

Competències

Competències generals o bàsiques (CB)

CB1. Capacitat d'anàlisi i de síntesi

CB3. Treball en equip.

CB4. Capacitat de crítica i autocrítica

CB5. Preocupació per la qualitat

CB6. Habilitat per treballar i aprendre de forma autònoma.

CT1 Correcta expresión oral i escrita.

Competències específiques (CES)

CES5. Identificar i interpretar els factors econòmics, ambientals, ètics, legals, polítics, sociològics i tecnològics a nivell local, nacional i internacional i la seva repercussió sobre les organitzacions.

Competències estratègiques universitat (CEU)

CEU1. Correcció en l'expressió oral i escrita

CEU3. Domini de les TIC

Continguts fonamentals de l'assignatura

Continguts

Part I - INTRODUCCIÓ

0. Presentació de l'assignatura

1. Història econòmica, història i ciència social.

2. Les economies europees preindustrials: continuïtats i canvis als segles moderns.

Part II- LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

3. La industrialització a Europa

4. La industrialització als Estats Units i al Japó.

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX.

PART III- EL SEGLE XX

6. L'impacte econòmic de la Primera Guerra Mundial i la reconstrucció.

7. La crisi dels anys trenta: origen, desenvolupament i respostes.

8. Les economies socialistes de planificació centralitzada: Rússia i Xina.

9. La segona guerra mundial: impacte, reconstrucció i nou ordre mundial.

10. Expansió i crisi de l'economia mundial a la segona meitat del segle XX: creixement econòmic i subdesenvolupament. El món actual.

Eixos metodològics de l'assignatura

Anàlisi teòrica i pràctica de la realitat econòmica des de la perspectiva històrica. Orígens de l'economia capitalista. Els processos d'industrialització. Les grans etapes del creixement econòmic contemporani. Desenvolupament, subdesenvolupament i globalització. Vegeu el pla de desenvolupament i la secció d'avaluació per un major detall.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Pla de desenvolupament

A causa de que els grups tenen diferents dies de docència, amb afectació diferent de les festes, es presenta entre parèntesi el nombre de sessions de cada un dels temes.

Presentació de l'assignatura (1)

1. Història econòmica, història i ciència social. (2)

2. Les economies europees preindustrials: continuïtats i canvis als segles moderns. (3)

3. La industrialització a Europa (5)

4. La industrialització als Estats Units i al Japó. (2)

Avaluació – primer parcial (2 hores)

5. La integració de l'economia internacional durant el segle XIX. (3)

6. L'impacte econòmic de la Primera Guerra Mundial i la reconstrucció. (2)

7. La crisi dels anys trenta: origen, desenvolupament i respostes. (2)

8. Les economies socialistes de planificació centralitzada: Rússia i Xina. (1)

9. La segona guerra mundial: impacte, reconstrucció i nou ordre mundial. (2)

10. Expansió i crisi de l'economia mundial a la segona meitat del segle XX: creixement econòmic i subdesenvolupament. El món actual. (2)

Pràctica

Avaluació - segon parcial (2 hores)

Avaluació -Examen Final (2 hores)

Sistema d'avaluació

Avaluació

Dues proves parcials: la primera el dia d'examen fixat oficialment el novembre. La segona a una de les darreres classes del curs fixada de comú acord entre els alumnes i el professor de cada grup.

L'examen final es farà la data d'examen fixada oficialment després de vacances de Nadal.

L'alumne que només obtingui qualificació en 2 o menys dels quatre tipus d'avaluació obtindrà com a nota final d'aquesta assignatura la qualificació de NO PRESENTAT.

El tipus de docència es farà a cada grup segons les indicacions de començament de curs de la Cap d'Estudis.

Primer parcial: Preguntes sobre el temari. Fins al tema 4 i la pràctica 2 inclosos). Compta un 25 % de la nota.

Prova parcial 2: Tipus test amb tres opcions. Els errors resten una quarta part del valor de la pregunta. Inclou els temes 5 a 10 i les pràctiques 3 i 4. Compta un 25 % de la nota.

La **pràctica** s'ha de lliurar en el termini que s'indicarà. Puntue un 25 % de la nota.

Prova final: Tipus test amb tres opcions. Els errors resten una quarta part del valor de la pregunta. Entren totes els temes i pràctiques. Compta un 25%.

Opcionalment, el professor podrà fer pràctiques d'aula que comptaran un 10 % de la nota a deduir del pes de la pràctica.

Els alumnes que per raons laborals triïn l'opció avaluació alternativa, ho han de fer segons els termes que estableixen les autoritats acadèmiques de la UdL.

Objectius comuns de les proves i de les pràctiques:

- Habilitats per a estructurar una presentació escrita o oral en diversos formats possibles.
- Capacitat per comprendre la complexitat de les relacions entre els aspectes econòmics i els no econòmics (socials, institucionals,...)
- Coneixement dels processos històrics contemporanis i dels principals factors demogràfics, socioeconòmics, polítics i culturals que els condicionen.
- Capacitat d'interpretar les transformacions econòmiques actuals en relació amb els canvis en les realitats socials, polítiques i institucionals.
- Coneixement de la història econòmica europea en una perspectiva comparada.
- Habilitat de comentar, anotar o editar correctament textos i documents d'institucions actuals des d'una perspectiva històrica.
- Habilitat d'obtenir els continguts necessaris a partir de la consulta de llibres o bases de dades de qualitat, tant d'historiadors econòmics com d'institucions relacionades amb la vida econòmica i social.

Objectius complementaris de les pràctiques:

- Utilització de l'Excel per a la realització de càlculs bàsics i gràfics.
- La realització de les pràctiques permet emprar textos en anglès per part del professor o mitjançant la consulta autònoma dels alumnes.

Bibliografia i recursos d'informació

Recursos i Bibliografia

Recursos

- Associació Espanyola d'Història Econòmica <http://www.aehe.es/>
- Economic History Services <http://eh.net/>
- International Economic History Association <http://www.ieha-wehc.org/>
- Maddison Project <http://www.ggdgc.net/maddison/maddison-project/home.htm>
- Sociedad Española de Historia Agraria <http://seha.info/es/PORTADA/>

Bibliografia

LECTURA OBLIGATÒRIA

FELIU, G. i C. SUDRIÀ, Introducció a la història econòmica mundial, UB-UV, 2006 o edicions posteriors.

OBRES GENERALS

- ARACIL, R. i SEGURA, A., Història econòmica mundial i d'Espanya, Teide, Barcelona, 1993.
- BARBERO, M.I., BERENBLUM, R.L., GARCÍA MOLINA, F. R. i J.R.E. SABORIDO, Historia económica y social general, Buenos Aires, 2001.
- BEAUD, M, Historia del capitalismo, Ariel, Barcelona, 1984.
- BUSTELO, F., Historia Económica. Introducción a la historia económica mundial. Historia económica de España en los siglos XIX y XX, Editorial Complutense, Madrid, 1994.
- CAMERON, R., Historia económica mundial. Desde el paleolítico hasta el presente, 2ª edició. Alianza Editorial, Madrid, 1992.
- CAMBRIDGE UNIVERSITY, Historia económica de Europa, 7 vs., Cambridge University, 1948-1983. Edició en castellà: Editorial Revista de Derecho Privado, Madrid.
- CAMPS CURA, E., Historia Económica Mundial. La formación de la economía internacional (siglos XVI-XX), McGraw Hill, 2013.
- CARRERAS, A. i X. TAFUNELL (2003), Historia económica de la España contemporánea, Barcelona: Crítica.
- CIPOLLA, C.M. (dir.), Historia económica de Europa, 6 vs., Ariel, Barcelona, 1979-1982.
- COMÍN, F., HERNÁNDEZ, M. i E. LLOPIS (eds.), Historia económica de España (siglos X-XX), Crítica, Barcelona, 2002.
- COMÍN, F., HERNÁNDEZ, M. i E. LLOPIS (eds.), Historia Económica Mundial, siglos XIX-XX, Barcelona, 2005.
- COMÍN, F., Historia Económica Mundial. De los orígenes a la actualizad, Alianza Editorial, Madrid, 2011.
- DELFAUD et al., Nueva historia económica mundial (siglos XIX-XX), Vicens Universidad, Barcelona, 1980.
- Feliu, G. i Sudrià, C., Introducció a la història econòmica, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2006 o edicions posteriors.
- FISCHER, W. (ed.): Historia Económica mundial del siglo XX, 5 vs., Crítica, Barcelona.
- FONTANA, J., Por el bien del imperio: una historia del mundo desde 1945, Pasado & Presente, Barcelona, 2013.
- FONTANA, J., Capitalisme i democràcia. 1756-1848 Com va començar aquest engany. Barcelona: Edicions 62, 2019.
- FOREMAN-PECK, Historia económica mundial. Relaciones económicas internacionales desde 1850, Prentice Hall, Madrid, 1995.
- GALBRAITH, J. K., Historia de la economía, Ariel, Barcelona, 1989.

- LEON, P. (dir.), Historia económica y social del mundo, 6 vs, Ediciones Encuentro, Madrid, 1978-1980.
- MADDISON, A. Historia del desarrollo capitalista. Sus fuerzas dinámicas, Ariel, Barcelona, 1991.
- NEIL, I. Mc., An encyclopaedia of the history of technology, Routledge, London and New York.
- PALAFOX, J, Curso de historia de la economía, Tirant lo Blanc, València, 1997.
- PIKETTY, Thomas, El Capital al segle XXI, RBA La Magrana, Barcelona, 2014.
- SIMON SEGURA, F. , Manual de Historia Económica Mundial y de España, 1ª edició. Centro de Estudios Ramon Areces S.A., Madrid, 1990.
- Zamagni, V., Historia económica de la Europa Contemporánea, Crítica, Barcelona, 2001.

DICCIONARI

- **DEANE, P. i J. KUPER (eds.), Vocabulario básico de economía, Crítica, Barcelona, 1992.**

SOBRE HISTÒRIA DEL'EMPRESA

- CABANA VANCELLS, F., Deu èxits de l'economia catalana, Col·lecció P.VISIONS, Pòrtic, Barcelona, 2016.
- CHANDLER, A. D., Escala y diversificación: la dinámica del capitalismo industrial. Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza, 1996.
- COMÍN, F. I MARTÍN ACEÑA, P., La empresa en la historia de España, Civitas, Madrid, 1996.
- GARCÍA RUIZ, J. L. (coordinador), Historia de la empresa mundial y de España, Editorial Síntesis, S.A., Madrid, 1998.
- GARCÍA RUIZ, J.L. i C. MANERA (dirs.), Historia empresarial de España: un enfoque regional en profundidad, Madrid, LID, 2006.
- VALDALISO, J. M. i S. LÓPEZ, Historia económica de la empresa, Barcelona, Crítica, 2010.

HISTÒRIA DEL PENSAMENT ECONÒMIC

- GALBRAITH, J.K., Historia de la economía. Barcelona: Ariel, Barcelona, 1989.
- ROLL, E., Historia de las doctrinas económicas. Fondo de Cultura Económica, México, 1975.
- RONCAGLIA, A. Breve historia del pensamiento económico. Prensas de la Universidad de Zaragoza, Zaragoza, 2017.

PART I. INTRODUCCIÓ

HISTÒRIA ECONÒMICA, HISTÒRIA I CIÈNCIA SOCIAL

- BLOCH. M., Introducción a la historia, FCE, Mèxic, 1982.
- BLOCH, M., La historia rural francesa, Crítica, Barcelona, 1978.
- CARDOSO - PÉREZ-BRIGNOLI, Los métodos de la historia, Crítica, Barcelona, 1976.
- CIPOLLA, C. M., Entre la historia y la economía. Introducción a la historia económica, Crítica, Barcelona, 1991.
- FEBVRE, L, Combates por la historia, Ariel, Barcelona.
- FOGEL, R.W., Los ferrocarriles y el crecimiento económico de Estados Unidos. Ensayos de historia econométrica, Tecnos, Madrid, 1972.
- FOGEL, R.W.. Y S.L. ENGERMAN, Tiempo en la cruz. La economía esclavista en los Estados Unidos, Madrid, Siglo XXI, 1981.
- FOGEL, R. W., Escapar del hambre y la muerte prematura, 1700-2100: Europa, América y el Tercer Mundo. Madrid: Alianza ensayo, 2009.
- FONTANA, J. Historia. Análisis del pasado y proyecto social, Crítica, Barcelona, 1982.
- FONTANA, J., La història després de la fi de la història. Reflexions i elements per a una guia dels corrents actuals, Institut Jaume Vicens Vives/Eumo, Vic, 1992.
- FONTANA, J., La història dels homes, Crítica, Barcelona, 2000.
- GERSCHENKRON, A., El atraso económico en su perspectiva histórica, Ariel, Barcelona, 1968.
- KONDRATIEFF, N.D. y otros, Los ciclos económicos largos. ¿Una explicación de la crisis?, Akal, Madrid, 1979.
- KULA, W. Problemas y métodos de la historia económica, Península, Barcelona, 1977.
- KULA, W., Teoría económica del sistema feudal, Siglo XXI, Buenos Aires, 1974.
- KULA, W., Las medidas y los hombres, Siglo XXI, Madrid, 1980.

- LABROUSSE, E., Las estructuras y los hombres, Ariel, Barcelona, 1969.
- **LUXÁN MELÉNDEZ (Dir.), S. de**, Economía y marco institucional (siglos XVI-XX), Fundación Mapfre-Guanarteme, Las Palmas de Gran Canaria, 2014.
- MALTHUS, T.T., Primer assaig sobre la població. Diverses edicions.
- NELL, E. J., Historia y teoría económica, Crítica, Barcelona, 1984.
- NORTH, D.C., Estructura y cambio en la historia económica, Alianza, Madrid, 1984.
- SCHUMPETER, J., Historia del análisis económico, pp. 47-48, Ariel, Barcelona, 1971.
- TEMIN, P. (ed.), La nueva historia económica. Lecturas seleccionadas, Alianza, Madrid, 1984.
- TOPOLSKI et al, Historia económica. Nuevos enfoques y nuevos problemas, Crítica, Barcelona, 1981.
- VILAR, P., Iniciación al vocabulario del análisis histórico, Crítica, Barcelona, 1980.
- VILAR, P., Historia marxista, historia en construcción, Anagrama, Barcelona, 1975.
- VILAR, P., Crecimiento y desarrollo, Ariel, Barcelona, 1983.

LES ECONOMIES EUROPEES PREINDUSTRIALS: CONTINUÏTATS I CANVIS ALS SEGLES MODERNS.

- A.A.V.V., Industrialización antes de la industrialización, Crítica, Barcelona, 1986.
- A.A.V.V., Lectures d'Història Econòmica, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- ABEL, W., Crises agraires en Europe (XIIIe.-XXe. siècle), Flammarion, París, 1973.
- ASTON, T. H. i PHILPIN, C. H. E. (eds), El debate Brenner, Crítica, Barcelona, 1988.
- BERG, M., La era de las manufacturas. 1700-1820. Una nueva historia de la Revolución industrial británica, Crítica, Barcelona, 1987.
- BOSERUP, E., Población y cambio tecnológico, Crítica, Barcelona, 1984.
- CAMERON, R., Historia Económica Mundial, Alianza, Madrid, 1990.
- CARDOSO, C.F.S. y H. PEREZ BRIGNOLI, Historia económica de América Latina, 2 vols., Crítica, Barcelona, 1979.
- CIPOLLA, C.M., Historia económica de la población mundial, Crítica, Barcelona, 3ª ed., 1982.
- CIPOLLA, C.M. (dir.), Historia económica de Europa, vs. 1 i 2, Ariel, Barcelona, 1979.
- DE VRIES, J., La economía de Europa en un período de crisis, 1600-1750, Cátedra, Madrid, 1979.
- DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., Historia de la tecnología, Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.)
- DOBB, M., Estudios sobre el desarrollo del capitalismo, Siglo XXI, Buenos Aires, 2ª ed., 1972.
- FLINN, M. W., El sistema demográfico europeo, Crítica, Barcelona, 1989.
- GUIA PRÀCTICA D' HISTÒRIA ECONÒMICA MUNDIAL, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- HAMILTON, E. J., El tesoro americano y la revolución de los precios en España, 1501-1650, Ariel, Barcelona, 1975.
- HILTON, R. H. (ed.), La transición del feudalismo al capitalismo, Crítica, Barcelona, 1977.
- HOBBSAWM, E.J., En torno a los orígenes de la revolución industrial, Siglo XXI, Buenos Aires, 2ª ed., 1972.
- KINDLEBERGER, C.P., Historia financiera de Europa, Crítica, Barcelona, 1988.
- KRIEDELTE, p., Feudalismo tardío y capital mercantil, Crítica, Barcelona, 1982.
- KULA, W., Teoría económica del sistema feudal, Siglo XXI, Buenos Aires, 1974.
- LABROUSSE, E., Fluctuaciones económicas e historia social, Tecnos, Madrid, 1962.
- LIVI BACCI, M., Ensayo sobre la historia demográfica europea. Población y alimentación en Europa, Ariel, Barcelona, 1988.
- LIVI-BACCI, M., Historia mínima de la población mundial, Ariel, Barcelona, 1990.
- NORTH, D.C. y R.P. THOMAS, El nacimiento del mundo occidental, 900-1700, Siglo XXI, Madrid, 1978
- SLICHER van BATH, B. H., Historia agraria de Europa Occidental. 800-1850, Península, Barcelona, 1974.
- THOMPSON, E. P., Costumbres en común, Crítica, Barcelona, 1994.
- VILAR, P., Oro y moneda en la historia (1450-1920), Ariel, Barcelona, 1969.
- WALLERSTEIN, I., El Moderno sistema mundial I. La Agricultura capitalista y los orígenes de la economía-mundo europea en el siglo XVI, Siglo XXI, Madrid, 1979.
- WALLERSTEIN, I., El moderno sistema mundial II. El mercantilismo y la consolidación de la economía-mundo europea, 1600-1750, Madrid, Siglo XXI, 1984.
- WALLERSTEIN, I., El moderno sistema mundial III. La Segunda era de gran expansión de la economía-mundo capitalista, 1730-1850, Academic P., Nueva York, 1999. Siglo XXI en castellano.
- WALLERSTEIN, I., El moderno sistema mundial IV: El liberalismo centrista triunfante, 1789-1914. Madrid: Siglo XXI, 2016.
- WRIGLEY, E.A., Historia y población. Introducción a la demografía histórica, Crítica, Barcelona, 2ª ed., 1985.

- WRIGLEY, E. A. i R. S. SCHOFIELD (1989), *The Population history of England, 1541-1871 : a reconstruction*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- WRIGLEY, E.A., *Gentes, ciudades y riqueza. La transformación de la sociedad tradicional*, Crítica, Barcelona, 1992.
- WRIGLEY, E.A., *Cambio, continuidad y azar*, Crítica, Barcelona, 1993.

PART II. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

- A.A.V.V., *Lectures d'Història Econòmica*, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- A.A.V.V., *La Revolución Industrial*, Crítica, Barcelona, 1988.
- ABEL, W., *Crises agraires en Europe (XIIIe.-XXe. siècle)*, Flammarion, París, 1973.
- ASHTON, T.S., *La Revolución Industrial (1760-1830)*, F.C.E., México, 1970.
- BERG, M., *La era de las manufacturas. 1700-1820. Una nueva historia de la Revolución industrial británica*, Crítica, Barcelona, 1987.
- BRODER, A., PÉREZ DE PERCEVAL, M.A., SÁNCHEZ, A. i C. MARCHÁN (eds.), *La inversión extranjera en la minería española*. Instituto Geológico y Minero de España, Madrid, 2015.
- CAMERON, R., *Historia Económica Mundial*, Alianza, Madrid, 1990.
- CARDOSO, C.F.S. y H. PEREZ BRIGNOLI, *Historia económica de América Latina*, 2 vols., Crítica, Barcelona, 1979.
- CIPOLLA, C.M. (dir.), *Historia económica de Europa*, vs. 3 i 4, Ariel, Barcelona, 1979.
- DEANE, P., *La primera revolución industrial*, Península, Barcelona, 1968.
- DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., *Historia de la tecnología*, Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.).
- ENGERMAN, S.L. i R. E. GALLMAN (eds.), *The Cambridge Economic History of the United States*, Vol. 2: *Long Nineteenth Century*.
- FOGEL, R.W., *Los ferrocarriles y el crecimiento económico de Estados Unidos. Ensayos de historia econométrica*, Tecnos, Madrid, 1972.
- FOGEL, R.W. Y S.L. ENGERMAN, *Tiempo en la cruz. La economía esclavista en los Estados Unidos*, Siglo XXI, Madrid, 1981.
- FOGEL, R. W., *Escapar del hambre y la muerte prematura, 1700-2100: Europa, América y el Tercer Mundo*. Madrid: Alianza ensayo, 2009.
- FONTANA, J., *Capitalisme i democràcia. 1756-1848 Com va començar aquest engany*. Barcelona: Edicions 62, 2019.
- FOREMAN-PECK, *Historia económica mundial. Relaciones económicas internacionales desde 1850*, Prentice Hall, Madrid, 1995.
- FURTADO, C., *La economía latinoamericana desde la conquista ibérica hasta la revolución cubana*, Siglo XXI, México, 1969.
- FURTADO, C., *La economía latinoamericana: formación histórica y problemas contemporáneos*, Siglo XXI, México, 1987.
- GARCÍA SANZ, A., JIMÉNEZ BLANCO, J.I. y GARRABOU, R. (eds.), *Historia agraria de la España contemporánea*, Crítica, Barcelona, 1985-1986.
- GARRABOU, R. (ed.): *La crisis agraria de fines del siglo XIX*, Crítica, Barcelona, 1988.
- GARRABOU, R. (ed.): *Propiedad y explotación campesina en la España Contemporánea*. MAPA, Madrid, 1992.
- GERSCHENKRON, A., *El atraso económico en su perspectiva histórica*, Ariel, Barcelona, 1968.
- GUIA PRÀCTICA D'HISTÒRIA ECONÒMICA MUNDIAL, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- HOBBSAWM, E.J., *En torno a los orígenes de la revolución industrial*, Siglo XXI, Buenos Aires, 2ª ed., 1972.
- HOBBSAWM, E.J., *Industria e Imperio. Una historia económica de Gran Bretaña desde 1750*, Ariel, Barcelona, 1977.
- HOBBSAWM, E.J., *Trabajadores. Estudios de historia de la clase obrera*, Crítica, Barcelona, 1979.
- HOBBSAWM, E.J., *El mundo del trabajo. Estudios históricos sobre la formación y evolución de la clase obrera*, Crítica, Barcelona, 1987.
- HOBBSAWM, E.J., *La era del Imperio (1875-1914)*, Labor, Barcelona, 1989.
- KEMP, T., *La revolución industrial en la Europa del siglo XIX*, Fontanella, Barcelona, 1974.
- KEMP, T., *Modelos históricos de industrialización*, Fontanella, Barcelona, 1981.
- KENWOOD, A.G. y A.L. LOUGHEED, *Historia del desarrollo económico internacional*, v. 1, Istmo, Madrid, 1973.
- KINDLEBERGER, C.P., *Historia financiera de Europa*, Crítica, Barcelona, 1988.

- KONDO, A. Y., La agricultura española en el siglo XIX, MAPA-Nerea, Madrid, 1990.
- LABINI, P.S., Subdesarrollo y economía contemporánea, Crítica, Barcelona, 1984.
- LANDES, D.S., Progreso tecnológico y revolución industrial, Tecnos, Madrid, 1979.
- LEWIS, W.A., Crecimiento y fluctuaciones, 1870-1913, FCE, México, 1983.
- LENIN, V. I., El imperialismo, fase superior del capitalismo, Fundamentos, Barcelona, 1974.
- LIVI-BACCI, M., Historia mínima de la población mundial, Ariel, Barcelona, 1990.
- MADDISON, A., Las fases del desarrollo capitalista, FCE, México, 1989.
- MADDISON, A. Historia del desarrollo capitalista. Sus fuerzas dinámicas, Ariel, Barcelona, 1991.
- MANTOUX, P., La revolución industrial en el siglo XVIII. Ensayo sobre los comienzos de la gran industria moderna en Inglaterra, Aguilar, Madrid, 1962.
- MOKYR, J., La palanca de la riqueza, Alianza, Madrid, 1993.
- MORI, G., La revolución industrial, Crítica, Barcelona, 1983.
- NADAL, J., La población española (siglos XVI al XX), Ariel, Barcelona, 1984.
- NADAL, J., El fracaso de la revolución industrial en España, 1814-1913, Ariel, Barcelona, 1975.
- NADAL, J. y CARRERAS, A., (dir. y coord.), Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX), Ariel, Barcelona, 1990.
- NORTH, D.C., "La industrialització en els Estats Units", a Lectures d'Història Econòmica, U.B., 1993.
- Osterhammel, J., La transformación del mundo. Una historia global del siglo XIX. Crítica, Barcelona, 2015
- PASCUAL, P., El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació. Eumo, Vic, 2016.
- PIKETTY, Thomas, El Capital al segle XXI, RBA La Magrana, Barcelona, 2014.
- POLLARD, S., La conquista pacífica. La industrialización de Europa, 1760-1970, Publicaciones de la Universidad de Zaragoza, 1991.
- SERENI, E., Capitalismo y mercado nacional, Crítica, Barcelona, 1980.
- SLICHER van BATH, B. H., Historia agraria de Europa Occidental. 800-1850, Península, Barcelona, 1974.
- TORTELLA, G., El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX, Alianza, Madrid, 1994.
- THOMPSON, E.P., La formación histórica de la clase obrera, Crítica, Barcelona, 1990.
- THOMPSON, E. P., Costumbres en común, Crítica, Barcelona, 1994.
- VILAR, P. y otros, La industrialización europea. Estadios y tipos, Crítica, Barcelona, 1981.
- WRIGLEY, E.A., Historia y población. Introducción a la demografía histórica, Crítica, Barcelona, 2ª ed., 1985.
- WRIGLEY, E. A. i R. S. SCHOFIELD (1989), The Population history of England, 1541-1871 : a reconstruction. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- WRIGLEY, E.A., Gentes, ciudades y riqueza. La transformación de la sociedad tradicional, Crítica, Barcelona, 1992.
- WRIGLEY, E.A., Cambio, continuidad y azar, Crítica, Barcelona, 1993.
- Zamagni, V., Historia económica de la Europa Contemporánea, Crítica, Barcelona, 2001.

PART III. EL SEGLE XX

- A.A.V.V., Lectures d'Història Econòmica, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- A.A.V.V. El sistema soviético hoy, Siglo XXI, Madrid, 1984.
- ABEL, W., Crises agraires en Europe (XIIIe.-XXe. siècle), Flammarion, París, 1973.
- Aldcroft, D. H., Historia de la economía europea, 1914-1990, Crítica, Barcelona, 1997.
- ALDCROFT, D.H., De Versailles a Wall Street, 1919-1929, Crítica, Barcelona, 1985.
- AMBROSIUS, G. i HUBBARD, W.H., Historia social y económica de Europa en el siglo XX, Alianza Universidad, Madrid, 1992.
- ARACIL, R i SEGURA, A., Història econòmica mundial i d'Espanya, Teide, Barcelona, 1993.
- BAIROCH, P., Revolución industrial y subdesarrollo, Siglo XXI, México, 1967.
- BAIROCH, P., El Tercer Mundo en la encrucijada. El despegue económico desde el siglo XVIII al XX, Alianza, Madrid, 1973.
- BRODER, A., PÉREZ DE PERCEVAL, M.A., SÁNCHEZ, A. i C. MARCHÁN (eds.), La inversión extranjera en la minería española. Instituto Geológico y Minero de España, Madrid, 2015.
- CAMERON, R., Historia Económica Mundial, Alianza, Madrid, 1990.
- CARDOSO, C.F.S. y H. PEREZ BRIGNOLI, Historia económica de América Latina, 2 vols., Crítica, Barcelona, 1979.
- CIPOLLA, C.M. (dir.), Historia económica de Europa, vs. 5 i 6, Ariel, Barcelona, 1979.
- COMÍN, F. , Las crisis de la deuda soberana en España (1500-2015), Los Libros de la Catarata, Madrid,

2016.

- DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.I., Historia de la tecnología, Siglo XXI, Madrid, 1989 (12 ed.)
- FOHLEN, C., El trabajo en el siglo XIX, Nova Terra, Barcelona, 1969.
- FOHLEN, C., La revolución industrial, Vicens-Vives, Barcelona, 1978.
- FONTANA, J., Por el bien del imperio: una historia del mundo desde 1945, Pasado & Presente, Barcelona, 2013.
- FONTANA, J., Capitalisme i democràcia. 1756-1848 Com va començar aquest engany. Barcelona: Edicions 62, 2019.
- FOREMAN-PECK, Historia económica mundial. Relaciones económicas internacionales desde 1850, Prentice Hall, Madrid, 1995.
- FURTADO, C., La economía latinoamericana desde la conquista ibérica hasta la revolución cubana, Siglo XXI, México, 1969.
- FURTADO, C., La economía latinoamericana: formación histórica y problemas contemporáneos, Siglo XXI, México, 1987.
- GALBRAITH, J.K., El crac del 29, Ariel, Barcelona, 1983.
- GUIA PRÀCTICA D'HISTÒRIA ECONÒMICA MUNDIAL, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 1993.
- HARDACH, G., La primera guerra mundial, 1914-1918, Crítica, Barcelona, 1985.
- HOBBSAWM, E.J., La era del Imperio (1875-1914), Labor, Barcelona, 1989.
- LE COZ, J., Las reformas agrarias. De Zapata a Mao Tsé-tung y la FAO, Ariel, Barcelona, 1976.
- LENIN, V.I., El desarrollo del capitalismo en Rusia. El proceso de la formación de un mercado interior para la gran industria, Ariel, Barcelona, 1974.
- KENWOOD, A.G. y A.L. LOUGHEED, Historia del desarrollo económico internacional, v.2, Istmo, Madrid, 1973.
- KINDLEBERGER, C.P., La crisis económica, 1929-1939, Crítica, Barcelona, 1985.
- KINDLEBERGER, C.P., Historia financiera de Europa, Crítica, Barcelona, 1988.
- LEWIS, W.A., Crecimiento y fluctuaciones, 1870-1913, FCE, México, 1983.
- LIVI-BACCI, M., Historia mínima de la población mundial, Ariel, Barcelona, 1990.
- MOKYR, J., La palanca de la riqueza, Alianza, Madrid, 1993.
- MADDISON, A., Crecimiento económico en el Japón y la URSS, FCE, México, 1971.
- MADDISON, A., Dos crisis: América Latina y Asia, 1929-1938 y 1973-1983, FCE, México, 1988.
- MADDISON, A., Las fases del desarrollo capitalista, FCE, México, 1989.
- MADDISON, A., Historia del desarrollo capitalista. Sus fuerzas dinámicas, Ariel, Barcelona, 1991.
- MILWARD, A. S., La segunda guerra mundial, 1939-1945, Crítica, Barcelona, 1985.
- MORILLA CRITZ, J., La crisis económica de 1929, Pirámide, Madrid, 1984.
- NADAL, J., La población española (siglos XVI al XX), Ariel, Barcelona, 1984.
- NADAL, J., CARRERAS, A. y SUDRIA, C. (comps.), La economía española en el siglo XX. Una perspectiva histórica, Ariel, Barcelona, 1987.
- NADAL, J. y CARRERAS, A., (dir. y coord.), Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX), Ariel, Barcelona, 1990.
- NORTH, D.C., Una nueva historia económica. Crecimiento y bienestar en el pasado de los Estados Unidos, Tecnos, Madrid, 1969.
- NOVE, A., Historia económica de la Unión Soviética, Alianza Editorial, Madrid, 1973.
- PASCUAL, P., El ferrocarril a Catalunya (1848-1935). Una història de la seva explotació. Eumo, Vic, 2016.
- PIKETTY, Thomas, El Capital al segle XXI, RBA La Magrana, Barcelona, 2014.
- POLLARD, S., La conquista pacífica. La industrialización de Europa, 1760-1970, Publicaciones de la Universidad de Zaragoza, 1991.
- ROSTOW, W. W., Las etapas del crecimiento económico. Un manifiesto no comunista, FCE, México, 1961.
- ROSTOW, W.W. (ed.), La economía del despegue hacia el crecimiento autosostenido, Alianza, Madrid, 1967.
- Taibo, C., La explosión soviética, Espasa, Madrid, 2000.
- TORTELLA, G., El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX, Alianza, Madrid, 1994.
- TORTELLA, G., Los orígenes del siglo XXI : un ensayo de historia social y económica contemporánea, Madrid, Gadir, 2005.
- VAN DER WEE, H., Prosperidad y crisis. Reconstrucción, crecimiento y cambio, 1945-1980, Crítica, Barcelona, 1986.
- Zamagni, V., Historia económica de la Europa Contemporánea, Crítica, Barcelona, 2001.

